3. Maru jänes ehk lellepoja ehmatus.

Kalendritegija ei wõta selle romaani sisu eest wastutamist ega ka kriitika peale wastamist miski tingimise all oma peale.

Minu lellepoeg Priidu Nõõv oli agar poiss. Meie käisime kahekesi Uue Saare külakoolis ja olime seekord, mis ütelda, sõbrad nagu sukk ja saabas. Aga maailm on mitmesugust tuult ja lõhna täis, ning see paneb mõnegi sõbra sõbrast lahkuma, ja see maailma tuul labutas ja jahutas ka meie südamed ära. Mina omalt poolt wõin ütelda, et labutus Priidu südamest wälja kaswas. Tema oli muidu küll usin ja agar, aga niipia kui meil midagi oma wabel jagada tuli, kas Kingu onu käest saadud õunuu või Orult kingitud banitulgi, siis oli Priidu ikka nii abne ja oma kasu püüdja, et mind mõni kord nii weikese osaga jätt's, et ma ka kõige parema rehkendamise ja arwamise juures enam wälja ei saanud kui 0. Rääkisin ma talle korra wastu, siis ütles Priidu, ma pidada teda tänama, kui ma lellepoja poolest tema käest terwe nahaga peasen. Ja mis on siis ühel inimesel weel kallim kui naht? Naht on enam näärt kui raha ja waranduS; kes nahka hoida tahab, ei see raha peale waadata ei või. Ja kui sulle naba peale kiputakse, sa annad oma wiimse tenga ennem ära, kui sa naha kaotaksid. Mis nii üleüldiselt naba sohta tõlbab, see kõlbas ka sell korral minu noore naba kohta. Seda ei või ka keegi imestada, sest noor naht on ikka õrnem kui wana naht; noor naht on hoopis õhem, kuna mõne mehe wana naht tähtsat kombel pats on. Weikestel jagelustel on sagedaste suured tagajärjed — ja nii pidi see ka minu ja Priidu wabel tulema. Kuna meie mõlemate naht ja tarkus taswis ja tõusis, läksiwad meie südamed ikka enam ja enam teine teist teed Priidu läks kihelkonna koolist ära kreistooli ja sealt apteegi õpipoisiks; mina läksin oma weikese tarkusega kodu kündma ja äestama. Ma mõtlesin: Põllumees põline rikas, apteeker aruti rikas. Nüüd läksiwad aastad lennates mööda; mina kündsin põldu, Priidu läks samm sammult saksemaks. Ta

pidas end hirmus targaks ja kuulsaks meheks, ütles — muidugi mõnele uskujale — tema olla mitmed ja mitmed rohud üleste leidnud, millega nüüd Aafrika maal kärpseid leiwapuu wilja kallalt ära peletatakse ehk millega hiiri wõib jurmata, kui see rohu kott neile peale lautatakse ja siis ise jalgadega kotti peale astutakse. Tema luges palju teaduse meeste kirju ja lisas omalt poolt ka juure, kas kiri hea ehk halb. Kui sagedaste ette tuli, et luetud raamatus mõni kümmekond lehti alles lahti lõikamata oli, siis ei wähendanud see mitte Priidu auu, sest ta lisas juure: Nende lehtede peal ei seisa mitte midagi, mis tähtis wõiks olla. Leidis mõni tark mees une asja ülesse, siis lisas Priidu kohe uure: See asi oli mull juba ammugi teada, aga mull ei olnud aega temast kirjutada. Siin pian ma juure lisama, et mina üksi Priidut Priiduks nimetan, tema ise ja muud linnasakSad ütlesiwad ikka: Friedrich Knopf. Sest saadik kui ta omale proua wõttis, läks ta weel Friedrich-Knopfimaks. Aga seda pian ma ütlema, et tema proua — üks Eesti sugust sündinud naisterahwas, Eleonore Kuuské — ometi teistlaadi inimene oli; ta oli päris wahwa naisterahwas ja naeris sagedaste, kui Priidu end jälle Rootslaseks, Taanlaseks ehk mõneks muuks tunnistas. Ja seda tegi Priidu siis wäga hea meelega, kui ta niisuguste seltsis oli, kes seda ei teadnud, et mina tema lellepoeg olen. Priidu oli apteegi sell, sai hea summa palka ja elatas end ja oma tublit abikaasa ilusaste. Aga jätame kõik see wõrk kõrwale, muidu wõib mõni oraw tulla ja ütelda, mina ajan kalendris rahwuslikka eesmärkisi taga ja püüan targemate inimeste peale muda pilduda, et neid rumalate silmis naeruks teha ja seega teadust ja auusaid mehi alandada. Olgu ja jäägu Priidu isamaaline seisukoht puudutamata. Wõtame selle asemel üks tükikene tema elust käsile. Et inimene teiste õnnetuste üle sagedaste naerda armastab kui ka jällegi sagedaste ülekohtusel kombel, mis põlgtaw on, sellepärast on mõni õnnetus ka wäga hea kalendri saba jutu põhi. Ja niisuguse põhja wõtan ma ka oma kalendri jutu põhjaks. Et jällegi mõni

Eesti rahwa Kasuline Kalender 1888, lk. 24